

N. Raos*

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Ksaverska cesta 2, p.p. 291
10 001 Zagreb

Cjeloživotno obrazovanje

“My name is Jack”, reče naš novi kolega, znanstvenik mlađe životne dobi te sjedne za svoj radni stol. “Who is that guy?”, upitah kolege i dobih odgovor (jer su se o njemu raspitali prije mene): čovjek ima deset godina radnog staža, a ovo mu je dvanaesto radno mjesto. Ostadoh paf. Kada se toga sada, nakon toliko godina sjetim, uvijek mi na pamet padne moja bivša suradnica koja se, kad je doktorirala, htjela osamostaliti. I osamostalila se. Već trideset godina radi na istoj temi, na onoj na kojoj je sa mnom radila, koju sam je ja uveo sa svojim doktoratom. I dok ona tako guli po istome, i tako će guliti sve do vrlo joj skore mirovine, ja sam se okrenuo drugim temama, otvorio nova područja istraživanja, napisao se znanstvenih radova i preglednih članaka, te da me nije zatekla mirovina, počeo bih se sigurno baviti još nečim. Ili, da kažem do kraja, sada se u mirovini zanimam za geokemiju, za probleme postanka života na Zemlji i života u svemiru, pa bih bio vrlo zadovoljan kad bih se mogao uključiti u znanstveni projekt na tu temu. Slično onom kolegi s početka članka, koji je obišao mnoge laboratorije, bavio se mnogim područjima istraživanja i na kraju je postao stručnjak, znanstvenik koji se zna uhvatiti u koštac sa svakim znanstvenim problemom.

To vodi do očitog zaključka: ako znanstvenik hoće napredovati u struci, ako hoće da ga se shvaća ozbiljno, treba se neprestano obrazovati. I to ne samo u tehničkom smislu, tako da ovladava novim metodama, nego i u širem, znanstvenom smislu. Sa znanjem treba ići u dubinu, ali i u širinu. No najvažnije je učiti, neprestano učiti, svaki dan učiti, svaki dan čitati. Ili, kako reče Itana Bukovac, voditeljica obrazovanja odraslih u Pučkom otvorenom učilištu Samobor: “Stalno se mora raditi na sebi.”¹

“Najlakše se s idejom o cjeloživotnom učenju nose visoko obrazovane osobe”, nastavlja gospođa Bukovac, “dok to nije slučaj s osobama koje su završile samo osmogodišnju ili trogodišnju školu.” Da, točno, obrazovanima je lakše mada se od njih zahtijeva više učenja i viši stupanj znanja. No to opet ne znači – da krivo ne shvatimo riječi gospođe Bukovac – da se svi visoko obrazovani ljudi, a posebice znanstvenici obrazuju čitav život. Većina naših kolega ostaje, moram sa žaljenjem konstatirati, čitav svoj radni vijek na razini znanja završnog školovanja (stečenog do obrane doktorske disertacije), s malim ili nikakvim pomacima. Do miro-

vine se bave istim problemom, primjenjuju iste metode. No još je gore što se neki, posebice stariji, nikad nisu potrudili savladati nove, no osnovne tehničke vještine.

Priča mi kolega kako piše znanstveni rad. Prvo uzme komad papira (ili teku), pa u nju rukom, kemijskom olovkom (dobro da nije guščjim perom) piše ono što treba napisati. Nakon toga tekst “prepisuje u kompjutor”, onda ga pretiskuje na papir, na papir unosi ispravke olovkom, a potom ih “unositi u kompjutor”. I još je dobro kad je tako. Neki nisu dobro savladali engleski jezik, pa najprije pišu hrvatski, da bi tek onda – kada je tekst posve uređen – to prevedu na engleski. Kad sam to čuo, uhvatio sam se za glavu. Tada mi je postalo jasno što mi je kolegica kazala kad je rekla da se ne može napisati više od jedne kartice dnevno. Ili da se sažetak rada piše tri dana, a znanstveni rad tri mjeseca.

Sad sam u mirovini, nitko me na ništa ne sili, sve što radim radim iz čistog zadovoljstva. I iz čistog zadovoljstva – da ne kažem zato da mi ne bude dosadno u životu – godišnje napišem oko stotinu bibliografskih jedinica ili negdje oko 400 kartica teksta. Za rečenu kolegicu to bi značilo da pišem od jutra do sutra. A nije tako. Pisanje mi oduzme jedan, najviše dva sata dnevno. Kako je to moguće?

Moguće je ne samo zbog talenta (kreativnosti) i iskustva, zbog dobre organizacije vremena nego i zbog ovladavanja tehničkim vještinama. Ovaj članak pišem izravno “u kompjutor”, a neću ga vidjeti na papiru sve do korekture. Trud i vrijeme uloženo u učenje “pisanja na slijepo” (s deset prstiju) stotruko mi se isplatilo. Ne mogu tako brzo misliti kao što mogu brzo pisati, pa nemam nikakve potrebe da išta pišem olovkom, kad mi to ide brže i lakše tipkovnicom. Evo, ovaj sam tekst – dužine 2,5 kartice – napisao za nepun sat vremena, a kad ga još dvaput ili triput pročitam, poslat ću ga u uredništvo. I na kraju, da nešto kažem o organizaciji vremena, ovo pišem između jutarnje šetnje i ručka – umjesto da gledam televiziju.

Literatura

1. M. Vukušić, Stalno se mora raditi na sebi, *Vijenac* 11 (16) (2021) 2–3.

* Dr. sc. Nenad Raos
e-pošta: raos@imi.hr